

VERSLAG LANDELIJKE BIJEENKOMST SPRONG MEERTALIGHEID



Op 2 november 2021...

...vond in De Driehoek (Utrecht) de tweede landelijk bijeenkomst plaats van de leden van het consortium 'SPRONG Meertaligheid'. Vertegenwoordigers van de negentien consortiumpartners – vier hogescholen en vijftien scholen voor po, vo en mbo – kwamen voor het eerst 'live' bij elkaar om elkaar beter te leren kennen en met elkaar én een aantal daartoe uitgenodigde experts van buiten ons consortium, uit te wisselen over ideeën en initiatieven. De bijeenkomst moest bijdragen aan de doelen van ons gezamenlijke, door NRO gesubsidieerde, **SPRONG-project**: onderzoeken hoe we een hecht en duurzaam netwerk kunnen vormen waarin we met elkaar én met personen en instanties buiten ons netwerk werken aan de totstandkoming van inclusief onderwijs in meertalige contexten (IOMC), en aan een onderzoeksagenda die daaraan kan bijdragen.

De bijeenkomst werd geopend door Jantien Smit (lector Meertaligheid en Onderwijs, Hogeschool Utrecht) die ons meenam in de vraag die in ons project centraal staat: **'hoe kunnen we gezamenlijk de uitdagingen die we op onze weg naar 'inclusief onderwijs in meertalige contexten' (IOMC) tegenkomen, in kaart brengen en overwinnen?'** Ze ging in op het waarom van Sprong en de betekenis van IOMC. Uitgaande van een literatuurstudie en de lokale vraagstukken die er in de verschillende regio's spelen, deed Jantien een voorstel voor een definitie van IOMC die zou kunnen dienen als **'richtsnoer'** voor onze activiteiten in het consortium: 'onderwijs dat gericht is op potentieel in plaats van beperkingen of achterstanden, dat gebaseerd is op gelijkwaardigheid met oog voor diversiteit, dat adaptief is, en dat deelname van iedereen bevordert'. **Taal vormt hierbij de sleutel tot participatie.** Het ondersteunen van het gebruiken en verder ontwikkelen van alle talen die een leerling in zijn of haar repertoire heeft, is een belangrijk aspect van IOMC. We willen de boodschap uitdragen dat het voor de optimale ontwikkeling van kinderen nodig is dat we herkennen en erkennen wat de kinderen mee naar school brengen, dus ook hun vaardigheden in andere talen dan het Nederlands, dat je daarbij aansluit en hen helpt al deze vaardigheden verder te ontwikkelen.



SPRONG
Meertaligheid

'Hoe kunnen we gezamenlijk de uitdagingen die we op onze weg naar 'inclusief onderwijs in meertalige contexten' (IOMC) tegenkomen, in kaart brengen en overwinnen?'
- Jantien Smit

'Taal vormt hierbij de sleutel tot participatie.'



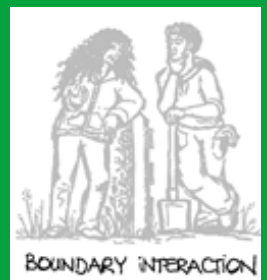
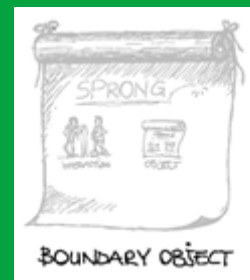
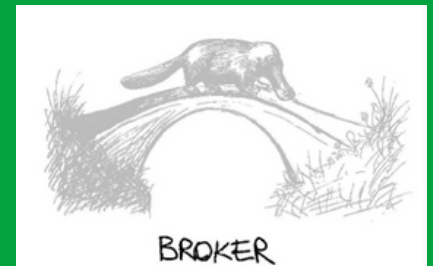
Jantien Smit introduceerde een 'conceptueel kader' dat ons consortium zou kunnen helpen bij het werken aan onze gezamenlijke projectdoelen. Ze liet zien hoe de vraagstukken die we tegenkomen op onze weg naar IOMC op verschillende niveaus spelen en allemaal hun eigen knelpunten en obstakels hebben. Geïnspireerd door, onder andere, een aantal sessies van Jantien en andereregiegroepleden met Arthur Bakker (Universiteit Utrecht) als boundary crossing-expert, stelde Jantien voor om de vraagstukken die we binnen ons project tegenkomen te benaderen als 'grenzen' waar we, al dan niet gezamenlijk, aan voorbij moeten zien te komen: **'boundary crossing'**. 'Boundary crossing' is een al langer bekend concept. In SPRONG hebben we ons, zoals gezegd, tot nu toe vooral laten inspireren door het werk van Bakker en Akkerman (2016).

'Boundary's' ('grenzen' zijn een manier om naar onze praktijk te kijken, ervaren knelpunten of obstakels tussen praktijken, in actie of interactie. Zulke grenzen worden doorgaans pas duidelijk als een actie of interactie spaak loopt, bijvoorbeeld als de interactie tussen twee scholen niet goed verloopt en dit een 'warme overdracht' in de weg staat. Grenzen zijn vaak in het taalgebruik te herkennen, denk aan uitingen als 'tegen een muur op lopen', '[...]over de schutting gooien' of 'losse eilandjes'.

Grenzen zijn...

...volgens deze denkwijze vaak hinderlijk, maar ze zijn ook nodig én ze hebben leerpotentieel. Telkens als we tegen een grens aanlopen, ervaren we iets nieuws, verbreden we ons perspectief en doen we, als het goed is, een inspanning om de actie of interactie te verbeteren. We gaan bijvoorbeeld intensiever samenwerken of we ontwikkelen nieuwe dingen. Het leerpotentieel van grenzen kunnen we optimaal benutten langs de volgende wegen, die 'grenswerk' mogelijk maken:

- Grensgangers (brokers): mensen die in verschillende praktijken werken of leven, zich ertussen bewegen en iets van de ene praktijk in de andere praktijk brengen;
- Grensobjecten (boundary objects): dingen die in verschillende praktijken gebruikt worden en in elk van die praktijken een functie vervullen;
- Grensinteractie (boundary interaction): de activiteit (communicatie, samenwerken) tussen mensen uit verschillende praktijken.



Aansluitend bij de inleiding van Jantien, presenteerde Mustapha Esadik (lectoraat Meertaligheid en Onderwijs, Hogeschool Utrecht) voorbeelden van het grenswerk in de verschillende regio's van ons SPRONG project. Hij interviewde Alja Bakker-Smeding (Prins Constantijnschool) en Frans Hiddink (senior docent/onderzoeker bij NHL Stenden) uit regio Noord, en Saskia Heunks (projectleider Trion opleidingsschool) uit regio Zuid. Daarnaast heeft hij een filmpje getoond over grenswerk bij de ISK Ithaka (regio Midden). Hierna zijn we in subgroepen uiteengegaan om gezamenlijk te leren over grenzen en hierover uit te wisselen met mensen uit verschillende regio's. We werden gevraagd om te reflecteren over de grenzen die we in de eigen praktijk ervaren en welke mogelijke **grensgangers, grensobjecten en grensinteractie** zouden kunnen helpen om aan de grenzen voorbij te gaan. Onder andere in de volgende grenzen en 'objects' hebben we ons verdiept tijdens onze samenkomst:

- Doorstroming binnen en tussen onderwijsinstellingen;
- Het taalportfolio, en de uitdagingen die dat instrument weer met zich meebrengt;
- De intake.

Na een korte pauze heeft Maaïke Hajer de aandacht gevestigd op het tweede doel van SPRONG Meertaligheid, namelijk het creëren van een hecht en duurzaam netwerk waarbinnen we overeenkomen dat we allemaal beter willen worden in het **inclusief werken in meertalige contexten**. Inclusief werken vraagt immers om ontmoetingen over grenzen heen en elkaar daarin weten te vinden. Al bij de start van ons project gingen we ervanuit dat we als netwerk met veel leden die verschillende functies uitoefenen op verschillende posities in het onderwijs, veel potentie hebben. De vraag is echter nog steeds hoe we deze potentie het best kunnen benutten? En hoe kunnen we dat wat wij leren en ervaren op onze weg naar IOMC, delen met scholen die nu nog niet bij ons netwerk zijn aangehaakt? Deze vraagstukken, voor de respectievelijk korte termijn en lange termijn, stonden centraal in de sectorspecifieke subgroepoverleggen die volgden op de bijdrage van Maaïke Hajer.



Uit onze overleggen bleek...

...in de eerste plaats de noodzaak om aan te sluiten bij wat er al is. We waren het erover eens dat we niet moeten inzetten op het ontwikkelen van nieuwe instituten en instellingen, maar moeten proberen voort te bouwen op alle structuren die er al zijn. We zouden, zoals iemand het formuleerde, moeten trachten om ons gedachtengoed en onze ervaringen **‘als een virus’** te verspreiden onder alle betrokken partijen, en om daarbij nieuwe connecties aan te gaan op basis van onze diverse expertises. We zouden de al beschikbare expertises op een eenvoudige manier inzichtelijk moeten maken, zodat mensen met vragen en experts snel met elkaar in contact kunnen worden gebracht. De bestaande netwerken benutten en daar iets aan toevoegen, zoals een denkkader en een keurmerk voor scholen dat staat voor ‘hier wordt nagedacht over taal en inclusie’. Hiermee sloten we de bijeenkomst af.



Project Team

- Regio Zuid:
Anne Kerkhoff & Saskia Heunks
- Regio Midden:
Eveline Wouters & Ada van Dalen
- Regio Noord:
Joana Da Silveira Duarte & Maaïke Pulles
- Advies:
Arienne van Staveren
- Projectleider:
Linda Gijsen
- Projectondersteuner:
Lyske Attiaie van den Berg
(Jessie van Sambeek bijeenkomst 2 nov)
- Autheurs verslag:
Niels Nederlof &
Anne Kerkhoff

